

Guadalupe Andersson, Johan Lindberg,
Lena Lundkvist och Helena Månsson
Enheten för befolkning och levnadsförhållanden

Möte i användarråd för befolkning, demografi och integration 11 maj 2023

Närvarande:

Användarrådet för befolkning, demografi och integration

Anders Ljungberg, ordförande, UHR
Eva Andersson, Stockholms universitet
Gunnar Andersson, Stockholms universitet
Bengt Eriksson, Boverket (digitalt)
Jonathan Fransson, Sveriges kommuner och regioner
Binniam Kidane, Justitiedepartementet
Daniel Levisson, Umeå kommun
Jonas Norlin, Finansdepartementet
Anders Wirhed, Justitiedepartementet

Användarrådet för levnadsförhållanden och jämställdhet punkt 7–12

Joakim Sonnegård, ordförande, Inspektionen för vård och omsorg
Peter Abrahamsson, Försäkringskassan
Katarina Boye, Institutet för social forskning
Hannah Hall, Konsumentverket
Linnea Källqvist, Finansdepartementet
Aurora Lewén, Arbetsmarknadsdepartementet
Arvid Lindén, Myndigheten för delaktighet (ersätter Pernilla Börjesson)
Nasser Nuru Mahmud, Folkhälsomyndigheten
Håkan Nyman, Socialdepartementet
Jens Sandahl, Jämställdhetsmyndigheten
Elisabeth Skoog Garås, Sveriges Kommuner och Regioner

Från SCB

Maj Eriksson Gothe, enhetschef Samordning och utveckling, punkt 1–6
Marie Lideus, enhetschef Befolkning och levnadsförhållanden, punkt 7–
12
Helena Sjödin, sektionschef Befolkning
Stefan Andersson, sektionschef Internationellt utvecklingssamarbete,
punkt 7–12

Sara Frankl, sektionschef Samordning och tvärområden, punkt 7–12
Nina Grönborg, tf. sektionschef Hushållens ekonomi, punkt 7–12
Thomas Helgeson, sektionschef Levnadsförhållanden och demokrati,
punkt 7–12

Mats Bergendahl-Kercoff, punkt 4
Karin Lundström, punkt 8

Guadalupe Andersson, sekreterare, punkt 1–10
Johan Lindberg, sekreterare, punkt 7–12
Lena Lundkvist, sekreterare, punkt 1–10
Helena Månsson, sekreterare, punkt 7–12

1. Mötets öppnade och godkännande av dagordning

Anders Ljungberg, Universitets- och högskolerådet

Ordföranden hälsade alla välkomna till detta möte som delvis är gemensamt med användarrådet för Levnadsförhållanden och jämställdhet (punkt 7–12).

2. Presentationsrunda

En kort presentationsrunda. Noterbart är att Anders Ljungberg bytt arbetsgivare från Arbetsförmedlingen till Universitets- och högskolerådet.

3. Information från SCB

Helena Sjödin och Maj Eriksson Gothe

Viktiga steg mot omställning

Under hösten genomfördes ett arbete med verksamhetsanalyser som har gett oss en väldigt bra grund att utgå ifrån inför det här året. Utvecklingsinsatser kommer därför även fortsättningsvis att vara prioriterade för att framtidssäkra vår verksamhet. Några exempel är fortsatt automatisering av manuella moment, rationaliserad granskning av insamlade uppgifter samt utveckling och införande av generella verktyg för statistikproduktion.

Målbild för uppdragsverksamheten

Under 2022 genomlystes stora delar av uppdragsverksamheten, vilket bland annat resulterade i att en målbild nu finns på plats. Syftet med uppdragsverksamheten är att den ska utnyttja den fantastiska guldgruva av både data och kompetens som vi har vid myndigheten.

Ny rådsarbetsgrupp

SCB kommer att inrätta en ny rådsarbetsgrupp för Datafångst inom ramen för den officiella statistiken. Datum är ännu inte satt för första mötet. Sedan tidigare finns det rådsarbetsgrupper för Metod och kvalitetsfrågor, Användbarhet och tillgänglighetsfrågor samt en grupp för jurister och dataskyddsbud.

Ordförandeskap i år

Under Sveriges ordförandeskap kommer det att vara fokus på framför allt tre så kallade rättsakter: Befolkningsstatistik, Miljöräkenskaper och Officiell statistik.

Den största punkten just nu handlar om befolkningsstatistiken (European Statistics on Population and Housing, ESOPH). Kommissionen (Eurostat) presenterade det förslag som de har antagit och länderna fick möjlighet att delge sina initiala preliminära synpunkter på mötet i februari, förslaget innebär bland annat mer frekvent och aktuell statistik, redovisning på finare regional nivå samt en harmonisering av vilka som ska räknas in i folkmängden. Just nu pågår en skriftlig konsultation med länderna om befolkningsstatistiken, och efter att svaren sammanställts ska diskussionerna starta ordentligt.

SCB flyttar till nya lokaler

I september flyttar SCB i Örebro in i nya lokaler.

Fråga från användarrådet:

Har namnstatistiken lagts ner definitivt?

Ja, vi publicerade namnstatistik för sista gången detta år. Namnstatistiken nedprioriterades för att den inte är officiell statistik. Namnstatistiken uppfyller inte den kvalitet som SCB strävar efter. Det är svårt att avgöra vilka namn som är samma namn men med olika stavningar. Skatteverket har dock visat intresse för att ta över uppgiften att publicera namnstatistik.

4. CKM- en metod för röjandekontroll

Mats Bergendahl-Kercoff

CKM metoden är en röjandekontroll för totalräknade frekvenstabeller.

Denna statistiska röjandekontroll syftar till att det ska finnas förtroende för SCB. Det innebär att det inte får vara möjligt att identifiera en enskild (individ, hushåll eller företag) eller avslöja något om dennas personliga eller ekonomiska förhållanden via ett publicerat eller utlämnat material. Allt enligt statistiksekretessen i Offentlighets- och sekretesslagen 24 kap. 8 § 1 stycket. Utmaningen är att hitta balansen och att landa på en rätt och bra utvecklingsnivå.

Vidare följer SCB de internationella riktlinjerna: riktlinjerna för europeisk statistik princip 5 och UN Fundamental Principles for Official Statistics principle 6.

Det finns olika skyddsmetoder för tabeller. Aggregering och undertryckning är metoder som inte ändrar data medan avrundning och brus är perturbativa metoder som ändrar data. CKM är en metod som tillför, på ett automatiserat och kontrollerat sätt, brus i frekvenstabeller baserade på totalräknade uppgifter.

CKM-metoden appliceras när tabellerna skapas och den innebär att varje person i registret får ett slumpstal som sedan alltid hör till personen och som inte ändras. Detta kallas objektsnyckel. När en frekvenstabell tas ut från registret så summeras objektsnycklarna för objekten i varje cell i tabellen till en cellnyckel. Bruset är designat på ett sätt att möjliga värden är heltal, icke negativa och icke lika med 1 eller 2. Dessutom tillför bruset inte skevhet. En nackdel med metoden är att tabellerna inte längre är additiva, det vill säga man kommer inte längre att kunna skapa egna summeringar över till exempel ålder.

Införandet startar med befolkningsstatistiken och tabelluppdrag. I höst kommer fortsatt arbete och takt för införandet beslutas.

Fråga från användarrådet:

Kommer införandet av CKM metoden påverka individsregistret?

Nej, metoden syftar på att brusa cellerna. Den gör inga ändringar i registret.

Fråga från användarrådet:

Kommer införandet av CKM-metoden möjliggöra publicering av mer detaljerad statistik?

Metoden kommer att möjliggöra publicering av fler frekvenstabeller.

5. Nytt från befolkningsstatistiken

Guadalupe Andersson

Punkten hanns inte med på mötet. Här följer en kort summering av vad som skulle sagts.

Det mest intressanta inom de statistiknyheter som har publicerat under året är att barnafödandet fortsätter att minska under första kvartalet och att det vanligaste hushållet i Sverige är ensamstående utan barn.

Sedan förra användarrådet har vi publicerat individstatistik för månaderna november 2022 till februari 2023, kvartal 4 och halvårsstatistik 2022 samt helårsstatistik 2022 i två omgångar. Dessutom har det publicerats statistik om hushållens boende för 2022.

Vi har även publicerat två nya tabeller på vår hemsida. Den första tabellen är en Excel-tabell med statistik över personer inskrivna i Migrationsverkets mottagningssystem, 2002–2022 efter kön. Den andra tabellen är en tabell i statistikdatabasen med statistik över döda per vecka efter region, ålder och kön. Vidare har det beslutats att Excel-filen ”Preliminär statistik över döda”, som började att publiceras under Coronapandemin, inte längre kommer att uppdateras.

6. Nästa möte

Denna punkt hanns inte heller med. Förslag är att nästa användarråd är den 9 november 2023.

Punkt 7–12 är gemensamma med användarrådet för levnadsförhållanden och jämställdhet

7. Inledning inkl. presentationsrunda

Marie Lideus, Anders Ljungberg och Joakim Sonnegård

Kort inledning samt presentationsrunda av samtliga ledamöter och deltagare från SCB.

8. Framtida trender och påverkan på statistiken

Marie Lideus

Marie Lideus från SCB presenterade tankar och spaningar om framtida trender och dess påverkan på statistiken.

Några bubblare som ligger mer i närtid och som varit uppe för diskussion, men där inga beslut är fattade.

- Förbättrad folkbokföring genom folkräkning. Utökade resurser till Skatteverket, förbättrad folkbokföring stärker statistiken.
- Från folkbokförd befolkning till total befolkning i statistiken, aktuellt både nationellt och internationellt.
- Mer statistik som är internationellt reglerad (EU-förordningar), t ex befolkningsstatistik, Census och migrationsstatistik.
- Statistik och analys med fokus på självförsörjning.

- Eventuellt ny statistik avseende hushållens tillgångar och skulder (HTS). Viktig del i den ekonomiska välfärdsstatistiken.
- Ny europeisk statistiklag.

Nedan följer några exempel på framtidsspaningar från medarbetare som arbetar med statistikframställning på SCB.

- Ökande efterfrågan på nedbrytningar och tvärgående analyser. Samanvändbarhet blir allt mer viktigt. Den tekniska utvecklingen gör att vi nog förväntas kunna förbättra aktualitet och presentation/tillgängliggörande.
- Behovet av snabbare statistik som kan fånga svängningar i samhället p.g.a. kriser som Covid, inflationen, krig osv. Snabba förändringar i omvärlden kräver snabb statistik.
- Människor blir mer och mer bekväma, det ställer större krav på att vi presenterar data på ett snyggt och lättillgängligt sätt.

Vi bjöds även på spaningar från medarbetare inom IT samt andra delar av organisationen på SCB. Nedan följer några exempel på dessa spaningar.

- Ny teknik avseende digitalisering för uppgiftsinsamling, visualisering och spridning av statistik.
- Ökanade möjligheter med artificiell intelligens och machine learning.
- Andra datakällor än direktinsamlade data, t.ex. ”dammsugning” av nätet. Innebär både möjligheter och problem.
- Viktigt, men svårt, att få statistiken att hänga ihop t.ex. regionalt även om många olika datakällor används vid framställning av statistiken.
- Viktigt att SCB visar statistiskt ledarskap för både trovärdighet och tillit till statistiken när det finns fler aktörer som kan göra samma sak.

Kommentarer och synpunkter från ledamöterna

Anders Ljungberg: Hur är läget med eventuellt ny förmögenhetsstatistik?

Svar: Remissrundan är avslutad, SCB har ingen ytterligare information om detta. Dock viktigt för SCB med statistik över tillgångar och skulder för individer och hushåll då det är efterfrågat bland användare av statistiken, både nationellt och internationellt.

Anders Ljungberg: Hur hanterar SCB problemen med datafångst, såsom bortfallsproblematik?

Svar: Fokus har under lång tid varit på ökad användning av registerdata och därmed minska beroendet av direktinsamlade uppgifter.

Joakim Sonnegård och Aurora Lewén: Statistiken tenderar att bli alltmer avancerad. Viktigt att vara pedagogisk vid spridning av statistik och att arbeta för att tillgängliggöra statistiken för breda grupper.

Svar: SCB har under lång tid lagt mycket fokus på att nå breda användargrupper. På senare tid har dock fokuset skiftat mer åt expertanvändare, dock viktigt att balansera detta.

Anders Ljungberg: Viktigt att locka till användning av statistik redan i ung ålder. Den numera nedlagda namnstatistiken är ett bra exempel på statistik som lockar breda användargrupper och som på så sätt fungerar som en ingång till statistiken.

Håller SCB:s roll på att förändras till att vara mer forskarorienterat?

Svar: Nej, SCB ska inte frånga till sin roll att sprida statistik till allmänheten, men behöver samtidigt utvecklas och där är en del att vara mer lyhörd för de behov som finns hos expertanvändare av statistiken.

Joakim Sonnegård: Viktigt att SCB står för korrekt statistik i en flora av många olika aktörer och undersökningar.

Anders Ljungberg: Viktigt att SCB bidrar med att tolka statistiken och på så sätt hjälpa användare att se vad som är intressant.

Nasser Nuru Mahmud: Viktigt med samarbete med forskare. Bidrar till en möjlighet att driva utvecklingen tillsammans av statistiken tillsammans med forskarvärlden.

Svar: Nya aktörer, t.ex. Google, kan bidra med väldigt mycket och snabb information. SCB behöver hitta sin egen roll och då är det kanske inte viktigast att alltid vara snabbast utan att även fokusera på olika kvalitetsaspekter, såsom jämförbarhet över tid och mellan grupper.

9. Integrationsstatistik i förändring?

Karin Lundström och Sara Frankl

Sara Frankl inledde presentationen. Karin Lundström presenterade SCB:s arbete inom området integrationsstatistik.

- SCB:s integrationsstatistik idag: vissa statistiktabeller tas fram specifikt utifrån integrationssyfte, medan många av SCB:s övriga statistikprodukter presenteras utifrån olika integrationsrelaterade bakgrundsvariabler såsom tid i Sverige mm. SCB tar publicerar fördjupade studier i form av rapporter men också kortare analyser med integrationstema.

- Sedan drygt tio år har SCB ett regeringsuppdrag med registerbaserad integrationsstatistik som redovisas på låg regional nivå – län, kommun och RegSO-nivå.
- Hemsidan har en temaingång där olika integrationsrelaterade källor är samlade. Databasen STATIV innehåller uppgifter som kopplar till integration. SCB tog över databasen och ansvaret för integrationsstatistiken för 15 år sedan efter att Integrationsverket lades ner.
- Utmaningar: det är ett ärvt statistikområde. Vissa saker har hängt med och andra byggts. Strukturen har växt fram efter hand, och det har tidigare inte funnits ett grepp över hela området. Området och ändamålet är mer svårdefinierat än t ex jämställdhetsstatistiken där det finns tydliga jämställdhetspolitiska mål att följa upp.
- Finansieringen är blandad – dels anslag, dels regeringsuppdrag. Det behöver finnas en balans i vad SCB ska utveckla själva, och vad som finns specificerat i regeringsuppdraget.
- Intern workshop om att möta användarbehov: vilka ämnesområden bör täckas in, hur ska statistiken grupperas och publiceras? Hur ska användarnas behov tillfredsställas på bästa sätt med de begränsade resurser som finns?
- SCB har genomfört träffar med användare för att brett diskutera behov av statistik: representanter för regioner, länsstyrelser, kommuner, forskare, media, civilsamhället m fl.
- Önskemål om statistik som kommit upp omfattar många olika ämnesområden och olika nivåer (*se sammanfattning i Karins PowerPoint*). En del av denna statistik publiceras redan men eventuellt på ett lite annat sätt, andra saker har SCB inte uppgift om och kan inte redovisa, t ex etnicitet, religion, språkkunskaper. Det finns också önskemål om vilka grupperingar som ska presenteras – inrikes/utrikes, svensk/utländsk bakgrund, nyanlända, kvotflyktingar mm.

Sara Frankl:

- Tankar utifrån workshopen – tre områden: samordning, analys och regional statistik.
- Samordning bör vara en stor del av området integrationsstatistik. Indelningar bör harmoniseras, andra områden kan inspireras att publicera statistik med integrationsperspektiv. Temaingång bör finnas för att underlätta.
- Analys – publiceringar från integrationsstatistiken bör fokuseras mot analys. Möjligen ett indikatorperspektiv. Fördjupade studier, kanske med ett rullande schema av återkommande teman men också aktuella ämnen.
- Regional statistik – det behövs även här en översyn av användarbehoven, kanske öppna data på RegSO-nivå. Göra kopplingen till statistik på nationell nivå tydligare, och dra nytta av samband och mönster som observeras på nationell nivå för att få ut mer av analys på lokal nivå.

Kommentarer och synpunkter från ledamöterna

Aurora Lewén: Lätt att fokus hamnar inrikes/utrikes födda, utländsk/svensk bakgrund samt olika typer av födelseländer. Statistiken blir ofta svårtolkad då åldersammansättningen skiljer sig mellan grupperna.

Svar: Vi tar ofta hänsyn till ålderskillnader i analyser, exempelvis genom regressionsanalyser eller så kallad åldersstandardisering.

Anders Ljungberg: Hur arbetar SCB med statistik om självförsörjning?

Svar: Vid maj-publiceringen av undersökningen Befolkningens arbetsmarknadsstatus (BAS) kommer de nya indelningsgrunderna huvudsakligen inkomstkälla och arbetsrelaterad inkomstnivå att redovisas, vilka kan bidra till att nyansera bilden av personers arbetsmarknadssituation ytterligare.

Elisabeth Skoog Garås: Noterar att anhörig-/omvårdnadsperspektivet (vård av anhöriga – äldre eller barn) saknades i boxen levnadsförhållanden i bilden med översikten av användarnas behov.

Svar: Vi lägger till det.

10. Åldersindelning i statistikredovisning

Lena Lundkvist

Lena Lundkvist presenterade SCB:s arbete till följd av de ändrade åldersgränserna i pensionssystemet. I arbetsmarknads- och inkomststatistiken har beslut fattats och vid publiceringen som avser år 2023 höjs gränsen för förvärvsarbete från 64 till 65 år.

Diskussionen rörde de produkter där det finns en gräns mellan 64/65-år som inte är direkt kopplad till regelverket för pension, till exempel befolkningsstatistiken eller ULF-undersökningen.

I diskussionen framkom att det inte fanns några invändningar att ändra till ”rena” tio-årsklasser 0–9, 10–19 osv i de tabeller som nu börjar med 0–5, 5–15 osv, ett exempel är: [Folkmängden efter region, civilstånd, ålder och kön. År 1968 - 2022. PxWeb \(scb.se\)](#). De flesta användare var intresserade av specifika åldersklasser och tog då ut ettårsklasser och summerade.

I det andra fall som Lena presenterade, [Antal och andel hushåll efter region, boendeform och hushållstyp. År 2012 - 2022. PxWeb \(scb.se\)](#), där tabellen var uppdelad i personer över/under 65 år fanns inget enkelt svar. Personer mellan 61 och 70 år är så olika och det finns en stor spridning i varje åldersklass av olika behov.

Kommentarer och synpunkter från ledamöterna

Anders Ljungberg: Bättre att höja rejält på en gång, förslagsvis till 70 år.

Aurora Lewén: Om man är yrkesverksam eller pensionär spelar roll för ens levnadsförhållanden.

Elisabeth Skoog Garås: Utifrån ett hälsoperspektiv kan 70 år vara en hög gräns. Syftet med statistiken styr vilka grupper och åldersgränser som är av intresse.

Håkan Nyman: Beror på vilka behov man har med respektive fråga. Viktigt att ta hänsyn till internationella aspekter vid jämförelser med andra länder.

11. Presentation av rapporten Vem bor här?

Gunnar Andersson (Stockholms universitet)

Sverige har haft exceptionellt bra befolkningsdata både historiskt och i modern tid. Folkräkningar har tidigare varit en avgörande del av det systemet. Folkräkningar har även dykt upp som fråga i den politiska debatten.

Folkräkning innebär insamling av data som täcker ett helt lands befolkning vid en bestämd tidpunkt. Några metoder som har använts för datainsamling är dörrknackning, postenkäter och registerbaserad datainsamling. Skälen till folkräkningar har tidigare varit underlag för samhällsplanering och forskning samt oro över emigration. Syftet med folkräkningar idag är att samla in jämförbara data för EU-sammanhang.

Folkräkningarna baseras på folkbokföringen. Historiskt har statskyrkans lokala register använts medan folkräkningarna i den moderna tiden har baserats på Skatteverkets centraliserade och digitaliserade register. Registerbaserade befolkningsdata möjliggör analyser med longitudinella data över befolkningen över tid.

Kvaliteten på folkräkningen beror på kvaliteten på folkbokföringen. Statskyrka och Skatteverket har haft stor kontroll över befolkningen. Detta betyder att överlag har folkbokföringen haft mycket hög kvalitet i Sverige. De viktigaste kvalitetsfrågorna som har med folkbokföring att göra är att det finns viss övertäckning av den nationella befolkningen, att det finns personer som är skrivna på fel adress och de jure och de facto boende i Sverige.

Felaktig folkbokföring i Sverige omfattar personer med tillfälliga bostadsförhållanden, studenter, boende på äldreboenden och personer som avsiktligt skriver sig på felaktig adress. Riksdagsbeslutet om att

utföra en folkräkning har att göra med skärpt kontroll av kvalitetssäkrad folkbokföring, översyn av samordningsnummer samt i brottsbekämpande syfte.

Kommentarer och synpunkter från ledamöterna

Varför har folkräkningen kommit tillbaka? Vad säger politikerna om det?

Först trodde de att en folkräkning inte var aktuell. Men sedan under en presskonferens informerade de att det skulle bli en folkräkning och hur man skulle utföra den.

Kommentar från användarrådet:

Hoppas att rapporten är till hjälp för att belysa beslutfattare att det är bättre att använda registerbaserade data.

Kommentar från SCB:

Syftet med folkräkningen skulle kunna vara att det ska finnas samverkan mellan olika myndigheter (till exempel polisen, SCB och Skatteverket) för att bekämpa brott och informera befolkningen om att de ska registrera sig på rätt adress. Med andra ord en typ av informationskampanj.

Peter Abrahamsson: Oturligt att benämningen folkräkning används, kan skada statistiken och folkbokföringsfrågor.

12. Avslutning

De två ordförandena tackade för att trevligt och informativt möte och ser fram emot att det i framtiden blir fler gemensamma användarråd.